

La Lectora

REVISTA DIGITAL DE CRÍTICA LITERÀRIA

[Llibres](#) [Cultura](#) [#ProjecteCarner](#) [Nosaltres](#) [Contacte](#) [Subscripció](#)

Mig disfressat de xinès

#PROJECTECARNER / 22 ABRIL, 2021

Potser t'interessi

Potser t'interessi

Carner es va posar a muntar l'obra completa que va reunir a *Poesia* (1957) ar el que havia escrit abans de la guerra com qui es mira els poemes d'una emota. Sense fer gaire cas als *peròs* que li posaven Riba, Manent o Garcés, a exigent. No li va saber gens de greu esquarterar els primers llibres i es per diferents seccions temàtiques. Si convenia, els canviava la música (os, mètriques o detalls), sense sentir-se obligat a fer-los sonar tal com abans havien sonat.

De fet, ja en tenia pràctica: ja ho havia fet amb els poemes xinesos que versionava des de finals dels anys vint a partir de les traduccions angleses d'Arthur Waley o d'Amy Lowell o bé de les franceses de Judith Gautier o del Marquis d'Hervey de Saint-Denys. Triava els poemes que li servien, els transfigurava en poemes del tot carnerians i els desava en les diferents seccions temàtiques que confegeixen *Lluna i llanterna* (1935): La guerra, Tardor, Els amics, Els doctes i els funcionaris, El cant, Primavera, Les amors, Casos i passos... Els descontextualitzava així en fer desaparèixer qualsevol traça biogràfica, històrica o geogràfica. Deixava que els poemes es

Potser t'interessi

× Aquesta manera d'agrupar per temes tot un corpus poètic converteix *Lluna i llanterna* en un element clar del procés posterior de reordenació del conjunt de l'obra poètica de Carner (*Poesia* (1957)).

Carner escriu *Lluna i llanterna* (1935) en plena maduresa creativa, just abans de posar-se a treballar a la febrada xinesa no va ser lleu ni passatgera. Tot va començar amb un treball per Josep Valls, però s'hi va aficionar... *Lluna i llanterna* és el llibre que més poemes conté (cent onze poemes). La secció *Lluna i llanterna* és la que rep més poemes (vint-i-vuit poemes que no hi eren l'any 1935). Aquest increment deixa ben

clara la persistència de l'interès de Josep Carner per la poesia xinesa. De fet, després del 1957 encara hi va reincidir. Així ho confirmava Émilie Noulet en el pròleg al recull pòstum *Proverbis d'aci i d'allà* (1974), fet a partir d'uns manuscrits sobre els quals Carner havia estat treballant durant els últims anys de la seva vida: «No solament es veurà en aquestes traduccions catalanes una majoria de proverbis xinesos, sinó que també —en tinc el manuscrit— hi acompanyà una traducció de poemes de Po-txiu-I i de Txao T'ang, que no ha estat publicada».¹

Potser t'interessi

× e Josep Carner no sabem ben bé què fer-ne. Ens els mirem amb suspicàcia, filtrats. Com si no fossin ben bé seus. I amb la incomoditat i el desconcert de les traduccions i les versions indirectes a qui practica el culte fetitxista a aquest gest carnerià de dir-se (i de dir-nos) mig disfressat de xinès no hi ha una febrada que va afectar poetes tan diferents com Ezra Pound, Amy Lowell, Octavio Paz o Keneth Rexroth. L'alteritat xinesa no el va dur a una actitud o circumstancial. Josep Carner emprava els poemes xinesos com a punt d'escollides, a partir de les quals podia exercitar aquella llibertat creadora que ell xifrava justament en la «tria personal de les traves, autèntiques col.laboradores». Se'n va servir també per fer provatures en nous registres poètics, i en combinacions estròfiques i polirítmiques que trobarem en la seva poesia posterior. Però encara hi havia una aposta molt més fonda i programàtica. Carner hi veu una resposta al subjectivisme radical i a l'experimentació formal que semblaven marcar el signe del temps. Carner mai no va voler destruir cap màscara per furgar-hi a sota. Va preferir posar-se'n d'altres. Potser allà on alguns han volgut veure un Carner premodern hi haurien de veure un Carner postmodern. Ho formulava amb molta claredat en la

Potser t'interessis

× ...ria a *La passejada pels brodats de seda*, el recull de vint versions de poemes
...r a la revista *La Nostra Terra* l'any 1932:

...apuntava, no ha estat sinó filtrar-me a través d'una influència. De passejar-me per la meva
...meva cambra— tot fent veure que em passejava pel jardí brodat d'un gran xal de seda. O
...al mirall d'incògnit. I he triat aquest joc, en el fons, perquè no m'interessaria gens,
...a un joc oposat, ben modern: de cercar, amb corrosius que em llevessin tot el que tinc de
...ins al substrat del jo: obac, inarticulat, obtús. Val a dir que he jugat el meu joc amb la més
...ntida per la poquesa de les meves facultats. El meu principi guiadador ha estat de mostrar-
...parèixer sinó per traïdoria involuntària. Però jo sé que sempre em distrec una mica quan
jugo. (I de vegades, els que no som cap gran creador, d'això ens hem de refiar.) Però anem ja al clar de lluna
sobre els bambús, i a les festes de llinternes. Penseu que no sóc jo qui parla, però si us desplaürà, no us airéssiu
gens de donar-me'n la culpa. El desavinent, soc jo.²

En el subtítol de *La passejada pels brodats de seda* Josep Carner parlava d'«inspiracions xineses».
En el de *Lluna i llanterna* parlava de «represa de temes xinesos», amb una expressió que aïllava
justament l'element imaginatiu dels poemes originals. Josep Carner va veure en els clàssics xinesos
una alternativa llibresca a l'estímul germinal del «vers donat» que va teoritzar a la *Teoria de l'ham
poètic*. En aquest cas, ja no es tractava de versos, sinó de poemes sencers. El poema xinès li

Potser t'interessi

× Imaginatiu, un feix de sentits i d'imatges. Carner es desentenia de la dicció (francesa) i es concentrava en la dimensió imaginativa del poema xinès, que li d'ell mateix a través d'una màscara antípoda i llunyana.

es de Carner de qualsevol referència explícita a la font intermediària no enganyar el lector: reflecteix simplement el seu paper abismat i ombrívol.

de totes les potències conscients de l'ofici que posa en joc, Josep Carner el pretextos xinesos en poemes plenament carnerians: la «Lluna» i la de l'artifici natural d'un miratge que fa llum.

Josep Carner troba en la poesia xinesa un classicisme reinventat per la modernitat europea que li és coetània. Hi troba una tradició poètica aliena a l'escissió entre l'individu i la natura. Una tradició que li forneix materials que lliguen bé amb la seva sensibilitat, amb la seva pietat i la seva ataràxia panteista, postsimbolista i bonhomiosa. El classicisme xinès li ofereix una poesia sensorial, imaginista, d'emocions al·ludides i de sensacions projectades en el paisatge, una poesia que celebra l'harmonia més que no pas el conflicte, i que s'ajusta als ritmes i els moviments de la natura quan prova d'evocar-los, que vehicula posicions d'acceptació i de comprensió receptiva del

Potser t'interessi

× fusió del subjecte en l'alteritat. Hi ha encara un altre nexa, més històric i
 at: l'evocació de la guerra i la condició d'exiliats o de funcionaris sempre
 enien els lletrats xinesos que versionava.

do», l'últim poema de *Cor quiet*, hi veiem formulada en vers la poètica del
 a Josep Carner mitjançant els poemes xinesos. El poema comença quan,
 el regal d'un llibre de poesia xinesa («del vell país del cel»), anuncia que es
 arriba d'un estany. I amb el llegir li arriba l'escriure: formula llavors el desig
 prendre. I de «dir molt en un mig dir»:

Puix m'heu lliurat, senyora, per amistat fidel,
 un llibre de poemes del vell país del Cel...

No podem excloure que en aquest poema hi ressoni algun eco del poema de Mallarmé «**Las de
 l'amer repos où ma paresse offense**» (que apareix citat de forma evident al final de l'òrfica «Elegia
 x» de Bierville de Carles Riba), on el poeta es proposa «Imiter le Chinois au cœur limpide et fin /
 de qui l'extase pure est de peindre...» Mig disfressat de xinès com Mallarmé, Josep Carner feia
 veure en la seva *Lluna i llanterna* que no traduïa de l'anglès i del francès, i en realitat no ho feia:

Potser t'interessi

× El pinzell xinès, hi era i no hi era d'incògnit quan escrivia poemes que eren potser cal veure-ho just a l'inrevés, i tal com diu a la confidència *dejada...*: «Els poemes catalans que en resulten ací, com dirà qualsevol crític bé de ningú».

Pois d'ací i d'allà. Barcelona: Edicions Proa, 1974. pàg. 13. [↻](#)

«sejada pels brodats de seda», *La Nostra Terra*, V, 55, 256-258, Juliol de 1932. Consulta: [https://www.lalectora.cat/2021/04/22/mig-disfressat-de-xines/760](#). [↻](#)

ETIQUETES:

#PROJECTECARNER

JOSEP CARNER

LLUNA I LLANTERNA

POESIA (1957)

POESIA CATALANA

TRADUCCIÓ AL CATALÀ

MANEL OLLÉ | ÚLTIMES PUBLICACIONS

(Barcelona, 1962). Professor a la Facultat d'Humanitats de la UPF. Ha publicat els llibres de poesia *De bandera Liberiana* (1994), *Mirall negre* (Premi Ciutat de Palma, 2002) i *Bratislava o Bucarest* (Premi Gabriel Ferrater, 2014). També ha fet l'antologia *Combats singulars: antologia del conte català contemporani* (2007). Ha traduït del francès *L'obra*

Potser t'interessi

× *desconeguda* d'Honoré de Balzac (1997) i, del xinès, *El sentit de la literatura*, de jian (2004) i *Contes estranys del pavelló dels lleures*, de Pu Songling (2001). Ha i traduït el recull *Pedra i pinzell. Antologia de la poesia clàssica xinesa* (2012). Ha ambé assajos i articles sobre història xinesa com *La Empresa de China: de la invencible al Galeón de Manila* (2003).

Articles relacionats

El joc és un joc que va ser un ioc (I)

El poeta en perspectiva i en retrospectiva

Un sanglot carnerià (II)

Potser t'interessi

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

Amb el suport de l'Ajuntament de
Barcelona (ICUB, 2019)

Política de privacitat

Copyleft

© LA LECTORA 2018